

WILBUR

KLAUW VAN DE VALK

SMITH

AVONTUUR

WILBUR SMITH

KLAUW VAN DE VALK

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *A Falcon Flies*
Oorspronkelijke uitgever: Macmillan
Omslagontwerp: MECOB
Omslagbeeld: Getty Images/Arcangel/Shutterstock
Auteursfoto: Francesco Guidicini
Boekverzorging: Asterisk*

Copyright © 1980 Wilbur Smith
Copyright © 2014 voor de Nederlandse taal:
Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2014

ISBN 978 94 0160 057 6/NUR 330

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie,
internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de uitgever.

*Dit boek is voor mijn vrouw en het juweel van mijn leven,
Mokhiniso, met al mijn liefde en dankbaarheid voor de
betoverde jaren die ik met haar ben getrouwd*

1860

An de horizon lag Afrika, ineengedoken als een leeuw op de loer, goudbruin in het vroege zonlicht, gehard door de kou van de Benguelastroom. Robyn Ballantyne stond aan de reling van het schip naar het land te staren. Ze stond daar al sinds een uur voor zonsopgang, lang voordat het land in zicht kwam. Ze had geweten dat het er was, had de weidse, raadselachtige aanwezigheid in het donker gevoeld, de adem, warm en kruidig droog boven de klamme, koude uitwaseming van de stroom waarop het schip zeilde.

Het was haar kreet en niet die uit het kraaiennest die maakte dat kapitein Mungo St. John vanuit zijn vertrekken in het achterschip de kampanjetrap op kwam stormen en de rest van de bemanning zich verdrong aan de zijkant van het schip om te kijken en opgewonden te praten. Mungo St. John greep een paar seconden de teakhouten reling, keerde zich snel om en schreeuwde zijn bevelen op de lage maar doordringende toon die leek door te dringen tot elke hoek van het schip.

‘Klaarmaken om te wenden!’

Stuurman Tippoo joeg de bemanning naar hun taken met geknoopte touweinden en ruwe knuisten. Twee weken lang hadden ze door woeste winden en lage, sombere luchten geen glimp kunnen zien van de zon of de maan of andere hemellichamen aan de hand waarvan ze hun positie konden bepalen. Volgens het gegiste bestek had de klipper zich honderd zeemijlen verder naar het westen moeten bevinden, ver van deze verraderlijke kust met zijn onbekende gevaren en woeste, verlaten oevers.

De kapitein was uit zijn slaap opgeschrikt, zijn dikke bos warrig lang haar wapperde nu in de wind, zijn wangen waren nog rood van de slaap, en ook van woede en schrik onder de gladde, getaande huid. Maar zijn ogen waren helder, het wit stak fel af tegen het geel met gouden vlekjes van de iris. Zelfs op dit moment vol verwarring en onduidelijkheid bewonderde Robyn de pure fysieke aanwezigheid van de man – hij had iets gevaarlijks en verontrustends dat haar tegelijkertijd aantrok en afstootte.

Zijn witlinnen overhemd was haastig in zijn broek gestopt, en de voorkant stond open. De huid van zijn borst was ook donker en glad, als geolied, en het borsthaar was zwart en kroesde in dichte kolkingen waar ze van moest blozen

omdat ze haar te veel herinnerden aan die ochtend aan het begin van de reis – de eerste ochtend dat ze het warme, blauwe water van de Atlantische Oceaan onder de 35° noorderbreedte hadden bereikt, de ochtend die voor haar sindsdien aanleiding was geweest voor vele gekwelde en verontruste gebeden.

Die ochtend had ze water horen klotsen en plenzen op het dek boven haar hoofd, en het geratel van de scheepspomp. Ze was opgestaan van het provisorische bureautje in haar kleine hut waar ze had zitten werken aan haar journaal, had een sjaal omgeslagen en was aan dek gegaan. Toen ze onverwacht het felwitte zonlicht binnenstapte, bleef ze met ingehouden adem staan.

Twee matrozen waren hard aan het pompen en het heldere zeewater gutste in een stevige straal uit de mond. Mungo St. John stond er naakt onder, zijn gezicht en armen naar het water gekeerd, zijn natte, zwarte haar viel sluik over zijn gezicht en zijn nek en het lichaamshaar op zijn borst en zijn gespierde buik lag plat. Ze had volkomen verstijfd staan staren zonder haar blik af te kunnen wenden. De twee matrozen hadden omgekeken en schunnig naar haar gegrijsd terwijl ze intussen doorgingen met het oppompen van het sissende water.

Natuurlijk had ze al vaker het naakte lichaam van een man gezien, op de snijtafel, week, wit vlees dat slap over de botten lag, de buik opengesneden met de ingewanden uitpuilend als slachtafval, of tussen de groezelige dekens van het koortslijdersgasthuis, zwetend en stinkend en in de greep van de krampen van de aanstormende dood – maar nooit zo, zo gezond en vitaal en overweldigend.

De verhoudingen van de romp en de lange, krachtige benen, de brede schouders en de slanke taille waren volmaakt. De huid glansde goud, ook waar hij niet verguld was door de zon. Dit was geen slordig bundeltje mannelijke organen, halfverborgen achter een bos grof haar, beschamend en lichtelijk weerzinwekkend. Dit was krachtige mannelijkheid, en ze kreeg begrip voor de erfzonde van Eva, de slang en de appel, die hier weer werd aangeboden, en ze had even naar adem gehapt. Hij had haar gehoord, was onder de beukende waterstraal uitgestapt en had het haar uit zijn ogen gegooid. Hij zag haar staan, niet in staat om te bewegen of haar ogen af te wenden, en hij glimlachte die luie, tergende glimlach, zonder een poging te doen zich te bedekken, het water nog langs zijn lichaam druipend, de druppels fonkelend als schilfers diamant op zijn huid.

‘Goedemorgen, dokter Ballantyne,’ had hij gemompeld. ‘Word ik misschien het onderwerp van een van uw wetenschappelijke studies?’

Toen pas was ze in staat geweest de betovering te verbreken, zich om te draaien en terug te rennen naar haar bedompte hut. Ze liet zich op de smalle planken van haar kooi vallen, in de verwachting helemaal geschokt te zijn, overweldigd door schaamte en schuldgevoel, maar dat was ze niet. In plaats daarvan voelde ze een verwarrend samentrekken van haar borst en longen dat haar de adem benam en een opmerkelijke warmte in haar wangen en de huid van haar

hals, een prikken van de dunne donkere haartjes in haar nek, en dezelfde warmte in anderen delen van haar lichaam, waar ze zo van schrok dat ze zich snel uit haar kooi liet vallen en op haar knieën bad om inzicht in haar eigen onwaardigheid en onherstelbare verdorvenheid. In de drieëntwintig jaar van haar leven, had ze dit al wel duizend keer gedaan, maar zelden met zo weinig succes.

De volgende achtendertig dagen van de reis had ze geprobeerd die gele ogen met de vlekjes en die luie, tergende glimlach te vermijden en had meestal in haar hut gegeten, zelfs in de verschrikkelijke hitte van de evenaar, terwijl de geur van de emmer achter het canvasscherf in de hoek van de hut niet echt bevorderlijk was geweest voor haar eetlust. Alleen als ze wist dat hij vanwege zwaar weer aan dek zou blijven, voegde ze zich bij haar broer en de anderen in de kleine kajuit.

Nu ze naar hem keek terwijl hij bevelen gaf om het schip van de vijandige kust weg te sturen, voelde ze opnieuw die verontrustende prikkeling, en ze wendde snel haar blik naar het land dat nu wegzwenkte voor de boeg. De takelage ging brullend door de blokken en de ra's kraakten en steunden, het canvas flapperde en vulde zich vervolgens weer met een geluid als een kanonschot.

Bij het zien van het land vergat ze even die eerdere herinneringen en ze raakte vervuld van zoveel ontzag dat ze zich afvroeg of het mogelijk was dat de roep van het geboorteland zo duidelijk en onmiskenbaar was in het bloed van zijn kinderen.

Het was moeilijk voor te stellen dat het al negentien jaar geleden was dat ze als vierjarig kind, hangend aan haar moeders lange rokken, voor het laatst die grote, afgeplatte berg, die de zuidelijkste punt van het continent bewaakte, langzaam achter de horizon had zien verdwijnen. Het was een van de weinige duidelijke herinneringen die ze had aan dit land. Ze voelde nog de ruwe, goedkope stof die een missionarismvrouw moest dragen, hoorde de gesmoorde snikken van haar moeder en voelde de schokken door haar moeders benen gaan onder de rokken waar ze zich aan vastklampte. Ze herinnerde zich nog levendig de angst en verwarring van het kleine meisje om het verdriet van haar moeder, met kinderlijke intuïtie begrijpend dat hun leven op zijn kop stond, maar het enige wat ze wist was dat de lange figuur die tot dan toe het middelpunt van haar kleine bestaan was geweest nu ontbrak.

‘Niet huilen, schat,’ had haar moeder gefluisterd. ‘We zien pappa snel weer. Niet huilen, kleintje.’ Maar juist door die woorden ging ze eraan twijfelen of ze haar vader ooit weer zou zien en ze had haar gezicht in de ruwe rok gedrukt omdat ze zelfs op die leeftijd al te trots was om anderen te laten zien dat ze huilde.

Zoals altijd was haar broer Morris degene geweest die haar troostte. Hij was drie jaar ouder, een man van zeven, net als zij in Afrika geboren, op de oever van een wilde rivier met een vreemde, exotische naam, de Zouga, waaraan hij zijn tweede voornaam dankte. Morris Zouga Ballantyne – zij vond Zouga het mooiste en noemde hem altijd zo, het herinnerde haar aan Afrika.

Ze draaide haar hoofd weer naar het halfdek en daar stond hij, lang, maar niet zo lang als Mungo St. John, tegen wie hij opgewonden stond te praten, wijzend naar het leeuwkleurige land. De trekken die hij had geërfd van hun vader waren zwaar maar sterk, de neus scherp en smal en de lijn van zijn mond vastberaden, zelfs streng.

Hij zette de kijker weer aan zijn oog en bestudeerde de lage kustlijn met dezelfde zorg als waarmee hij elk project, van het kleinste tot het grootste, ondernam, liet de kijker zakken en draaide zich weer naar Mungo St. John. Ze praatten zacht met elkaar. Er was een onwaarschijnlijke relatie ontstaan tussen de twee mannen, een wederzijds, licht gereserveerd respect voor de sterke kanten en vaardigheden van de ander. Maar de eerlijkheid gebied te zeggen dat Zouga degene was die de meeste energie in de relatie stak. Hij stond altijd klaar om van elke gelegenheid gebruik te maken en had geprobeerd zoveel mogelijk kennis van Mungo St. John los te krijgen. Dat had hij gedaan met een groot vertoon van charme, maar sinds ze de haven van Bristol uit waren gevaren had hij de kapitein het grootste deel van wat hij had geleerd in zijn vele jaren van handel en reizen langs de kusten van dit grote, woeste continent ontfutseld, en het allemaal opgeschreven in een van zijn kalfsleren logboeken, om later te kunnen gebruiken.

Bovendien was de kapitein zo goed geweest om Zouga lessen te geven in de mysterieuze kunst van de astronomische navigatie. Elke dag zaten de twee mannen rond de middag met hun koperen sextanten op het achterdek. Ze wachtten op een glimp van de vurige bol door het dichte wolkendek, of als de hemel helder was, namen ze de zon geestdriftig in het vizier en wiegden ze mee met de bewegingen van het schip om de zon in het vizier te houden, terwijl ze een denkbeeldige lijn naar de horizon trokken.

Of ze hielden een schietwedstrijd om de eentonigheid van een langdurige onafgebroken koers te bestrijden. Om beurten schoten ze op een lege, gekurkte brandewijnfles die door een matroos over de achtersteven was gegooid. Ze gebruikten een stel prachtige duelleerpistolen met percussieslot die Mungo St. John in hun met fluweel beklede kistje uit zijn hut naar boven had gebracht. Hij had ze met zorg op de kaartentafel geladen.

Ze bulderden van de lach en feliciteerden elkaar wanneer de flessen midden in de lucht uit elkaar spatten in een explosie van in het zonlicht schitterende scherven.

Het gebeurde ook wel dat Zouga de nieuwe Sharps-achterlader mee naar boven bracht, een geschenk van een van de financiers van de expeditie, de 'Balantyne Afrika Expeditie', zoals het grote dagblad de *Standard* het had genoemd.

De Sharps was een geweldig wapen, nauwkeurig tot op de ongelooflijke afstand van achthonderd meter. Het bezat de kracht om op duizend meter af-

stand een bizonstier neer te schieten. De mannen die in deze zelfde tijd de grote buffelkuddes op de Amerikaanse prairie uitmoordden hadden met dit wapen de titel *Sharpshooters* verdiend.

Mungo St. John had aan het eind van een achthonderd meter lange kabel een vat gebonden dat als doelwit fungeerde. Ze schoten met als inzet een shilling per keer. Zouga was een volleerd schutter, de beste van zijn regiment, maar hij had al meer dan vijf pond aan Mungo St. John verloren.

Robyn wendde zich af van de twee mannen. Ze keek achterom naar het land en werd een beetje triest omdat het al in de koude groene zee verzonk.

Ze verlangde naar dat land met een stille wanhoop, zoals ze er altijd naar verlangd had sinds de dag dat ze vertrokken was, lang geleden. In de tussenliggende jaren leek haar hele leven één lange voorbereiding op dit moment te zijn geweest, waarin vele obstakels waren overwonnen, of reusachtige vormen hadden aangenomen doordat ze een vrouw was. Ze had een harde strijd gevoerd tegen de verleiding om toe te geven aan haar wanhoop, een strijd die door anderen was aangezien voor koppigheid en trots, voor halsstarrigheid en hoogmoed.

Haar geestelijke ontwikkeling had ze opgedaan in de bibliotheek van haar oom William, al had hij haar dit herhaaldelijk afgeraden. ‘Van te veel boekenwijsheid heb je alleen maar last, meisje. Vrouwen hoeven zich over bepaalde zaken het hoofd niet te breken. Je kunt beter je moeder in de keuken helpen en leren naaien en breien.’

‘Dat kan ik allemaal al, oom William.’

Later veranderde zijn onwillige en mopperige hulp geleidelijk in actieve steun. Toen had hij eindelijk ontdekt hoe intelligent en vastbesloten ze was.

Oom William was de oudste broer van haar moeder; hij had zich over het gezin ontfermd toen ze met z'n drieën vrijwel brodeloos uit dat verre, woeste land waren teruggekeerd. Ze hadden alleen het stipendium dat Robyns vader door het Londens Zendingsgenootschap was toegekend, een schamele vijftig pond per jaar, en William Moffat was geen rijk man. Hij was een arts met een bescheiden praktijk in Kings Lynn, die nauwelijks voldoende opleverde voor het gezin waar hij plotseling mee opgezadeld werd.

Later was er natuurlijk wel geld geweest, heel wat geld – de royalty's van de boeken van Robyns vader. Maar oom William was degene geweest die hen in de magere jaren had beschermd en in hun levensonderhoud had voorzien.

William had op de een of andere manier het geld bij elkaar gesprokkeld om voor Zouga een officiersaanstelling in zijn regiment te kopen, al had hij daarvoor zijn twee bekroonde jachtpaarden van de hand moeten doen en de vernederende reis naar de geldschietters van Cheapside moeten maken.

Gezien het bedrag dat oom William bij elkaar kon krijgen was het natuurlijk geen vooraanstaand regiment geworden, zelfs niet een regiment van het gewone

leger, maar het Dertiende Regiment van de Madras Inheemse Infanterie, een linieregiment van de Engelse Oost-Indische Compagnie.

Oom William was degene die Robyn zelf les had gegeven in de meeste vakken, tot ze even ver was als hijzelf. Hij was vervolgens medeplchtig geworden aan het grote bedrog waarvoor ze zich nooit ook maar een moment had geschaamd. In 1854 was er in heel Engeland geen enkel academisch ziekenhuis dat een vrouw als studente wilde toelaten. Met de hulp van haar oom had ze zich, dankzij zijn verzekering dat ze zijn neef was, ingeschreven in het St. Matthews-ziekenhuis in Oost-Londen.

Het was in haar voordeel dat haar naam alleen maar van Robyn in Robin veranderd hoefde te worden, dat ze lang was en kleine borsten had, en dat haar stem een diepte en heesheid bezat die ze nog extra kon aanzetten. Ze hield haar dikke zwarte haar kortgeknipt en had geleerd haar broeken zwierig te dragen; van toen af aan had ze zich altijd geërgerd aan de verwarde massa van onderrokken en crinolines rond haar benen.

Het bestuur van het ziekenhuis had pas ontdekt dat ze een vrouw was toen ze al op haar eenentwintigste haar medische graad had verkregen van het Koninklijk Geneeskundig College. Ze hadden onmiddellijk een verzoek bij het college ingediend om de graad weer in te trekken, en het schandaal was in heel Engeland bekend geworden. Het feit dat ze de dochter was van dokter Fuller Ballantyne, de beroemde auteur, ontdekkingsreiziger en zendeling in Afrika, maakte het nog fascinerender. Uiteindelijk was het bestuur van het St. Matthews genoodzaakt zich terug te trekken, want Robyn Ballantyne en haar oom William hadden een voorvechter gevonden in de kleine, tonronde persoon van Oliver Wicks, hoofdredacteur van de *Standard*.

Als een echte journalist had Wicks goede kopij gesignaleerd, en in een vernietigend hoofdartikel had hij een beroep gedaan op de Engelse traditie van *fair play*. Hij had de spot gedreven met duistere toespelingen op seksuele orgieën in operatiekamers en gewezen op de grootse prestatie van deze intelligente en gevoelige jonge vrouw, die zich niet had laten tegenhouden door obstakels die onoverkomelijk leken. Maar ook toen haar medische graad niet meer betwist werd, had ze nog maar een kleine stap gezet op de weg terug naar Afrika – de weg waar ze lang geleden voor had gekozen.

De eerbiedwaardige bestuursleden van het Londens Zendingsgenootschap waren niet weinig geschokt toen een vrouw hun haar diensten aanbood. Echtgenoten van zendingen waren nog tot daaraan toe – sterker nog; die waren juist erg wenselijk, omdat ze de zendingen zelf konden behoeden voor lichamelijke verlokkingen te midden van de naakte heidenen. Maar een vrouwelijke zending, dat was iets heel anders.

Er was daarnaast een andere complicatie, die sterk in het nadeel was van

dokter Robyn Ballantyne: ze was de dochter van Fuller Ballantyne, die zich zes jaar voordat hij opnieuw in de Afrikaanse wildernis was verdwenen van het genootschap had teruggetrokken; in hun ogen had hij zich volkomen te schande gemaakt. Het was hun wel duidelijk dat hij meer interesse had in ontdekkingsreizen en persoonlijke roem dan om de achterlijke heidenen tot Jezus Christus te leiden. Sterker nog: voor zover zij wisten had Fuller Ballantyne tijdens de duizenden kilometers die hij in Afrika had afgelegd maar één iemand bekeerd: zijn persoonlijke geweerdrager.

Hij leek een kruisvaarder tegen de Afrikaanse slavenhandel te zijn geworden, in plaats van een afgezant van Christus, want van zijn eerste zendingspost in Afrika had hij binnen een mum van tijd een toevluchtsoord voor weggelopen slaven gemaakt. De post in Koloberg bevond zich aan de zuidrand van de grote Kalahari-woestijn, een kleine oase in de wildernis, waar een heldere, krachtige waterbron uit de grond gulpte, en het zendingsgenootschap had enorme kosten gemaakt om de zendingspost daar op te richten.

Zodra Fuller er eenmaal een toevluchtsoord voor slaven van had gemaakt was het onvermijdelijke gebeurd. De Boeren uit de onafhankelijke republiekjes die in het zuiden in een kring rond de zendingspost lagen, waren de oorspronkelijke eigenaars van de slaven aan wie de eerwaarde Ballantyne een schuilplaats bood. Ze schakelden de hulp in van 'Commando', het middel waarmee de boeren langs de grens recht en orde handhaafden. Een uur voordat de dag aanbrak kwamen ze naar Koloberg gereden: honderd donkere snelle ruiters, gekleed in grove zelfgesponnen stoffen, bebaard en zongebruind, met de kleur van Afrika's donkere aarde. De felle flitsen uit hun voorladers verlichtten de vroege ochtend en zetten het stro van de gebouwen van eerwaarde Ballantynes zendingspost in vuur en vlam.

Met touw bonden ze de heroverde slaven met het personeel van de zendingspost en de vrijgelaten slaven in lange rijen aan elkaar vast, waarna ze hen naar het zuiden dreven. Fuller Ballantyne bleef achter, met zijn gezin dicht om hem heen. Aan hun voeten lagen de schamele bezittingen die ze uit de vuurzee hadden kunnen redden. De rook van de smeulende, dakloze gebouwen kringelde om hen heen.

Deze gebeurtenis had Fuller Ballantyne gesterkt in zijn haat tegen het instituut van de slavernij, en nu had hij het excuus waar hij onbewust naar had gezocht: nu kon hij zich bevrijden van alles wat hem tot dan toe had verhinderd gehoor te geven aan de roep van het uitgestrekte lege land in het noorden.

Zijn vrouw en twee kleine kinderen werden voor hun eigen bestwil teruggestuurd naar Engeland, en tegelijk ging er een brief naar de bestuursleden van het Londens Zendingsgenootschap. God had Fuller Ballantyne duidelijk gemaakt wat Hij wilde. Hij had opdracht ontvangen om naar het noorden te reizen,

niet langer gebonden aan één kleine zendingspost, maar met heel Afrika als zijn parochie.

De bestuursleden waren zeer verontrust door het verlies van hun post, maar bovendien sloeg de schrik hun om het hart bij het vooruitzicht een vermoedelijk kostbare ontdekkingsexpeditie te moeten financieren, en dan nog wel een naar een gebied dat, zoals iedereen wist, uit niet meer bestond dan een woestijn, die zich, afgezien van de kuststrook, zonder mensen en zonder water uitstreckte tot aan de Middellandse Zee, zeventuizend kilometer verder naar het noorden.

Ze schreven haastig een brief aan Fuller Ballantyne, al wisten ze niet goed hoe ze die precies moesten adresseren. Ze voelden zich geroepen om elke verantwoordelijkheid van de hand te wijzen en hun diepste bezorgdheid uit te spreken; ten slotte verklaarden ze met klem dat er, afgezien van zijn stipendium van vijftig pond per jaar, geen nieuwe fondsen ter beschikking gesteld konden. Maar ze hadden zich hun energie en emoties kunnen besparen, want Fuller Ballantyne was inmiddels al vertrokken, samen met een handjevol dragers, zijn christelijke geweerdrager, een Colt-revolver, een percussiegeweer, twee dozen met medicijnen, zijn logboek en navigatie-instrumenten.

Acht jaar later dook hij weer op. Hij werd gesignaleerd in de Portugese vestiging dicht bij de monding van de rivier de Zambezi, tot grote ergernis van de kolonisten daar, die, na tweehonderd jaar van bezetting, nooit verder waren gekomen dan honderdvijftig kilometer stroomopwaarts.

Fuller Ballantyne keerde naar Engeland terug en zijn boek, *Een zendeling in het donkerste Afrika*, bracht grote opschudding teweeg. Het boek van een man die Afrika over land doorkruist had van de west- naar de oostkust, die op de plaats waar woestijnen hadden moeten zijn grote rivieren en meren had gezien, en koele aangename hooglanden, met gras begroeid, en grote kudden wild en vreemde mensen – maar die vooral getuige was geweest van de diepe ellende van de sla-venhandel op het continent. Zijn onthullingen wakkerden het antislavernijvuur van Wilberforce in de harten van het Engelse volk weer aan.

Het Londens Zendingsgenootschap werd in verlegenheid gebracht door het succes van de verloren zoon en ze deden hun best om het snel weer goed te maken. Fuller Ballantyne had de plaatsen gekozen voor toekomstige zendingsposten in het binnenland, en het kostte duizenden ponden om toegewijde mannen en vrouwen bij elkaar te krijgen en hen daarnaartoe te zenden.

De Engelse regering, onder de indruk van de beschrijving die Fuller Ballantyne gaf van de Zambezi als een brede toegangsweg tot het rijke binnenland van Afrika, benoemde hem tot consul van Hare Majesteit, en financierde een grote expeditie om deze slagader van handel en beschaving open te leggen.

Fuller was naar Engeland teruggekeerd om zijn boek te schrijven, maar in de periode dat hij met zijn gezin werd herenigd kregen ze de grote man bijna

even weinig te zien als toen hij in de binnenlanden van Afrika was. Als hij zich niet opsloot in de studeerkamer van oom William om het epos van zijn reizen te schrijven, was hij wel in Londen bezig het ministerie van Buitenlandse Zaken of de bestuursleden van het zendingsgenootschap lastig te vallen. En toen hij uit al deze bronnen alles had verkregen wat hij nodig had om terug te keren naar Afrika, reisde hij heel Engeland door om lezingen te geven in Oxford of te preken vanaf de kansel van de kathedraal in Canterbury.

Toen was hij opeens weer weg, en hij had hun moeder met zich meegenomen. Robyn zou nooit het gevoel vergeten van zijn prikkende snor toen hij voor de tweede keer met een kus afscheid van zijn dochter nam. Ze stelde zich haar vader en God op de een of andere manier voor als dezelfde persoon, almachtig, de rechtschapenheid zelve, en ze had het gevoel dat ze hun een blinde, gehoorzame aanbidding verplicht was.

Jaren later, toen de door Fuller Ballantyne gekozen zendingsplaatsen levensgevaarlijk waren gebleken, toen de overlevende zendelingen waren teruggestrompeld naar de bewoonde wereld, nadat hun collega's en echtgenoten gestorven waren aan koorts en hongersnood, of waren gedood door wilde dieren, of door de nog veel wildere mensen die ze hadden willen redden – toen was Fuller Ballantynes faam enigszins verbleekt.

De expeditie van het ministerie van Buitenlandse Zaken naar de Zambezi, met Ballantyne als leider, was geleidelijk aan stukgelopen op de stroomversnellingen en watervallen van het Kaborra-Bassa-ravijn, waar de Zambezi met bulderend geweld doorheen stroomde, met een verval van driehonderd meter over dertig kilometer. Men begon zich af te vragen hoe Ballantyne, die had beweerd dat hij de Zambezi vanaf de oorsprong tot aan de zee had gevolgd, niet op de hoogte kon zijn geweest van zo'n enorm obstakel dat zijn dromen in de weg stond. Ze begonnen te twijfelen aan zijn andere beweringen, terwijl het Engelse ministerie van Buitenlandse Zaken, spaarzaam als altijd, helemaal niet te spreken was over het geld dat aan de mislukte expeditie was verspild en de titel van consul weer introk.

Het Londens Zendinggenootschap schreef andermaal een lange brief aan Fuller Ballantyne; daarin werd hem verzocht zijn activiteiten in het vervolg te beperken tot de bekering van de heidenen en de verkondiging van Gods woord.

Fuller Ballantyne had hierop een ontslagbrief gestuurd, waarmee hij het genootschap vijftig pond per jaar bespaarde. Tegelijkertijd had hij zijn twee kinderen een brief geschreven, waarin hij hen stimuleerde om moed en geloof te tonen. Verder stuurde hij zijn manuscript, waarin hij zijn gedrag tijdens de expeditie verdedigde, naar zijn uitgever. Vervolgens had hij de weinige ponden genomen die hem nog restten van de enorme royalty's die zijn andere boeken hadden opgeleverd, en was opnieuw in het binnenland van Afrika verdwenen. Dat was nu acht jaar geleden, en sindsdien had niemand nog iets van hem gehoord.

En nu kwam zijn dochter, die al bijna even berucht was als haar vader, en vroeg het genootschap om toegelaten te worden als werkend zendeling.

Opnieuw was oom William bereid geweest Robyn te hulp te komen. Samen met haar was hij voor het bestuur verschenen, en hij had hen eraan herinnerd dat Robyns grootvader, Robert Moffat, een van de meest succesvolle Afrikaanse zendingen aller tijden was geweest, met tienduizenden bekeringen op zijn naam. De oude man was nog steeds actief in Koeroeman en had nog maar kortgeleden zijn woordenboek van de Sesjoeang-taal gepubliceerd. Robyn zelf was toegewijd en vroom, met een medische opleiding en een goede kennis van Afrikaanse talen; die had ze geleerd van haar inmiddels overleden moeder, die de dochter was van diezelfde Robert Moffat. En dankzij het respect dat voornoemde Robert Moffat genoot van zelfs de meest krijgshaftige Afrikaanse koning, Mzilikazi van de Ndebele, of, zoals sommige mensen hen noemden, de Matabele, zou zijn kleindochter onmiddellijk door de stammen geaccepteerd worden. De bestuursleden hadden onbewogen toegelisterd.

Toen had oom William opgemerkt dat Oliver Wicks, de hoofdredacteur van de *Standard*, die het meisje had verdedigd tegen de poging van het bestuur van het St. Matthews-ziekenhuis om haar haar medische graad af te nemen, zich wel zou interesseren voor hun redenen om haar verzoek aan het genootschap af te wijzen.

De bestuursleden luisterden met veel aandacht, beraadslaagden in alle stilte en willigden uiteindelijk Robyns verzoek om toelating in. Vervolgens hadden ze haar gedetacheerd bij een andere zendingsbeweging, die haar naar de industriële sloppenwijken van Noord-Engeland had gestuurd.

Haar broer Zouga was degene die voor hen beiden de weg terug naar Afrika had vrijgemaakt.

Hij was met verlof uit India teruggekomen, een man met aanzienlijk succes, die nu al majoor was in het Indiase leger. Die promotie had hij te velde verworven, omdat hij gezien zijn jeugdige leeftijd een veelbelovend soldaat en militair bestuurder was.

Niettemin was Zouga minstens zo ontevreden met zijn lot als Robyn. Net als hun vader waren ze beiden eenlingen die niet goed bestand waren tegen gezag en discipline. Ondanks de veelbelovende start van zijn militaire carrière beseft Zouga heel goed dat hij al machtige vijanden in India had gemaakt, en hij begon te twijfelen of zijn toekomst wel op dat continent lag. Evenals Robyn was hij nog zoekende, en na de scheiding van jaren hadden ze elkaar begroet met een hartelijkheid die ze in hun kindertijd zelden tentoon hadden gespreid.

Zouga ging met haar uit eten in de Golden Boar. Dat stond in zo'n contrast met Robyns dagelijkse omgeving dat ze een tweede glas wijn nam en vrolijk en opgewekt werd. 'Alle machtig, zusje, je ziet er best goed uit, weet je dat?' had hij

op het laatst tegen haar gezegd. Hij vloekte tegenwoordig geregeld, en hoewel dat haar aanvankelijk had geschokt, was ze er al gauw aan gewend geraakt. Ze had wel ergere dingen gehoord in de sloppenwijken waar ze werkte. ‘Je bent veel te goed om tussen die afschuwelijke ouwe wijven te zitten.’

Door die opmerking veranderde de stemming onmiddellijk, en ze kon zich eindelijk dicht naar haar broer vooroverbuigen en al haar frustraties uitspreken. Hij luisterde begripvol en kneep haar zachtjes in haar hand, zodat ze kalm en vastberaden verder sprak. ‘Zouga, ik moet terug naar Afrika. Anders ga ik dood. Dat weet ik gewoon.’

‘Allemachtig, zusje, waarom Afrika?’

‘Omdat ik daar geboren ben, omdat mijn bestemming daar ligt – en omdat papa daar is... Ergens.’

‘Ik ben er ook geboren.’ Zouga glimlachte, zodat de harde lijn van zijn mond verzachtte. ‘Maar ik weet niets van mijn lotsbestemming. Ik zou natuurlijk best terug willen om te gaan jagen, maar wat vader betreft... Heb jij niet vaak het gevoel dat papa vooral belangstelling voor zichzelf had? Ik kan me haast niet voorstellen dat jij nog altijd zoveel liefde voor hem voelt.’

‘Hij is anders dan anderen, Zouga. Je kunt hem niet naar normale maatstaven beoordelen.’

‘Er lopen heel wat mensen rond die je daarin gelijk zouden geven,’ merkte Zouga droog op. ‘In het zendingsgenootschap en op het ministerie van Buitenlandse Zaken. Maar als vader?’

‘Ik hou van hem!’ zei ze uitdagend. ‘Na God hou ik het meest van hem.’

‘Hij heeft moeder gedood, weet je.’ Zouga’s mond verhardde zich tot de gebruikelijke grimmige lijn. ‘Hij nam haar in de kooftijd mee naar de Zambezi, waardoor ze een even wisse dood tegemoet ging als wanneer hij haar zou hebben doodgeschoten.’

Na een korte, verdrietige stilte gaf Robyn toe: ‘Hij is nooit een vader of een echtgenoot geweest – maar als ziener, als baanbreker, als fakkeldrager...’

Zouga lachte en kneep weer in haar hand.

‘Alsjeblieft, zusje!’

‘Ik heb zijn boeken gelezen, alle brieven die hij moeder en ons geschreven heeft, en ik weet dat daar mijn plaats is. In Afrika, bij papa.’

Zouga haalde zijn hand van de hare weg en streek peinzend over zijn bakkebaarden. ‘Je hebt er altijd al voor gezorgd dat ik me behoorlijk kon opwinden...’ En toen zei hij, alsof hij op een zijspoor was geraakt: ‘Heb je gehoord dat ze diamanten hebben gevonden in de Oranje?’ Hij hief zijn glas en tuurde naar de droesem op de bodem. ‘Wij zijn heel verschillend, jij en ik, en toch hebben we ook veel gemeen.’ Hij schonk zijn glas bij en voegde er terloops aan toe: ‘Ik heb schulden, zusje.’

Het woord 'schuld' deed haar verkillen. Van jongs af aan was haar geleerd dat schulden niet goed waren.

'Hoeveel?' vroeg ze ten slotte rustig.

'Tweehonderd pond.' Hij haalde zijn schouders op.

'Zoveel!' verzuchtte ze. 'Je hebt toch niet gegokt, Zouga?'

'Gokken' was een van de andere verschrikkelijke woorden in Robyns vocabulaire.

'Nou?' drong ze aan.

'Om je de waarheid te zeggen: dat heb ik wel gedaan,' zei Zouga lachend. 'En gelukkig maar. Anders zou ik er nog duizend pond slechter aan toe zijn.'

'Bedoel je dat je gokt – en dan wint?' Haar afgrijzen maakte geleidelijk aan plaats voor nieuwsgierigheid.

'Niet altijd, maar meestal wel.'

Ze nam hem zorgvuldig op, misschien wel voor het eerst. Hij was nog maar zesentwintig, maar hij bezat nu al de persoonlijkheid en zelfverzekerdheid van een man die tien jaar ouder was. Hij was een geharde beroepsmilitair, tot rust gekomen in de schermutselingen aan de grens van Afghanistan, waar zijn regiment vier jaar had doorgebracht. Ze wist dat er wrede confrontaties met woeste bergstammen hadden plaatsgevonden, en dat Zouga zich had onderscheiden. Zijn snelle promotie was daar een bewijs van.

'Hoe heb je in 's hemelsnaam die schulden überhaupt kunnen maken?' vroeg Robyn.

'De meeste van mijn medeofficieren, zelfs mijn ondergeschikten, beschikken over een eigen vermogen. Ik ben nu majoor; ik moet een zekere stijl handhaven. We gaan jagen, schieten, spelen polo.' Hij haalde zijn schouders nog eens op.

'Denk je dat je al dat geld ooit terug kunt betalen?'

'Ik zou met een rijke vrouw kunnen trouwen,' zei hij glimlachend, 'of diamanten kunnen vinden.'

Zouga nam een slokje van zijn wijn, leunde in zijn stoel achterover zonder haar aan te kijken, en ging rustig verder.

'Ik zat laatst in dat boek van Comwallis Harris te lezen. Weet je nog dat we altijd dat groot wild zagen toen we in Koloberg woonden?'

Ze schudde haar hoofd.

'Nee, jij was nog te klein. Maar ik weet het nog wel. Ik herinner me de kudden springbokken en wilde beesten op hun tocht naar de Kaap in het zuiden. Op een avond was er een leeuw; ik zag hem heel duidelijk in het licht van het kampvuur. Harris' boek gaat over zijn jachtexpedities, tot aan de Limpopo toe. Niemand is verder dan daar geweest – behalve papa natuurlijk. Een heel stuk beter dan fazanten en herten afknallen. Wist je dat Harris bijna vijfduizend pond met zijn boek heeft verdiend? Jij wilt naar Afrika om emotionele redenen. Ik geloof dat

ik om veel betere redenen naar Afrika zal moeten: om bloed en om geld. Ik doe je een voorstel: de Ballantyne Expeditie!' Hij hief zijn glas naar haar op.

Robyn begon te lachen, omdat ze dacht dat hij een grapje maakte, maar ze hief toch ook haar eigen glas, dat nog bijna vol was. 'Afgesproken. Maar Zouga, hoe komen we daar?'

'Hoe heette die kerel van de krant ook alweer?' vroeg Zouga.

'Wicks,' zei ze. 'Oliver Wicks. Maar waarom zou die ons helpen?'

'Ik bedenk wel iets.' En Robyn herinnerde zich dat Zouga als kind al zijn zaak altijd welsprekend en overtuigend had weten te presenteren.

'Weet je, ik geloof best dat het je zal lukken.'

Ze namen allebei een slok, en ze dacht dat ze nog nooit in haar leven zo gelukkig was geweest.

Het duurde zes weken voor ze Zouga terugzag. Dwars door alle drukte van het station London Bridge kwam hij met grote passen op haar af, net op het moment dat ze uit de trein stapte. Hij torende hoog boven de menigte uit, met zijn hoge vilthoed op zijn hoofd en zijn driekwartsjas wapperend om zijn schouders.

'Zusje!' riep hij lachend, en hij tilde haar van de grond. 'We gaan! We gaan er echt naartoe!'

Ze waren in een rijtuig gestapt en zodra ze zaten gaf de koetsier de paarden de zweep.

'Aan het Londens Zendingsgenootschap had ik niks,' vertelde hij haar, nog steeds met zijn arm om haar schouders. Het rijtuig slingerde en ratelde over de keien. 'Ik had ze genoteerd voor vijfhonderd pond, maar ze kregen bijna een hartverzakking. Ik had het gevoel dat ze liever zouden zien dat papa in donker Afrika verborgen bleef, en dat ze wel vijfhonderd pond hadden willen betalen om hem daar te houden.'

'Heb je het bestuur gesproken?' vroeg ze.

'Eerst heb ik het onmogelijke geprobeerd.' Zouga glimlachte. 'Toen dat gebeurd was, ben ik naar Whitehall gegaan, en ik heb de premier nog te spreken gekregen ook. Hij was verdomd sympathiek; hij nam me mee uit lunchen in het Travellers' en hij zei dat het hem echt speet dat ze geen financiële ondersteuning konden geven. Ze konden zich papa's Zambezi-fiasco nog maar al te goed herinneren, maar hij heeft wel brieven voor me geschreven. Meer dan tien brieven, aan alle mogelijke mensen: de gouverneur van de Kaap, aan Kemp, de admiraal in Kaapstad, en alle anderen.'

'Met brieven komen we niet ver.'

'En toen ben ik die vriend van je bij de krant gaan opzoeken. Een heel slimme kerel. Toen ik tegen hem zei dat we naar Afrika gingen om papa te zoeken, sprong hij van zijn stoel en klapte in zijn handen als een kind voor een

poppenkast.’ Zouga trok Robyn nog dichtert tegen zich aan. ‘Om je de waarheid te zeggen: ik heb schaamteloos gebruikgemaakt van jouw naam, en dat deed het ’m. Hij krijgt alle rechten op onze dagboeken en verslagen, en ook de rechten op beide boeken.’

‘Beide boeken?’ Robyn maakte zich los en keek haar broer recht in zijn ogen.

‘Ja, allebei.’ Hij grijnsde. ‘Het jouwe en het mijne.’

‘Moet ik dan een boek schrijven?’

‘Jazeker. De expeditie beschreven door een vrouw. Ik heb het contract al voor je ondertekend.’

Ze lachte, maar was nog steeds ademloos. ‘Je gaat te ver. Je loopt veel te hard van stapel.’

‘Die Wicks was goed voor vijfhonderd pond, en de volgende op de lijst was het Genootschap voor de Afschaffing van de Slavenhandel – dat was een makkie. Zijne Koninklijke Hoogheid is beschermheer van het genootschap en hij heeft papa’s boeken gelezen. We moeten verslag uitbrengen over de toestand van de slavenhandel in de binnenlanden, ten noorden van de Steenbokskeerkring, en zij leverden nog eens vijfhonderd pond op.’

‘O, Zouga, wat goed van je.’

‘En dan was er nog de Godvrezende Vereniging van Londense Kooplieden Handeldrijvend op Afrika. De afgelopen honderd jaar hebben ze veel activiteiten aan de westkust ontpleoid en ik heb ze ervan weten te overtuigen dat ze een grondige verkenning van de oostkust heel goed kunnen gebruiken. Ik ben benoemd tot agent van de Godvrezende Vereniging, met opdracht onderzoek te doen naar de markt voor palmolie, kopal, koper en ivoor – en zij zijn goed voor de derde en laatste vijfhonderd pond. Ook heb ik een Sharps-geweer van ze cadeau gekregen.’

‘Vijftienhonderd pond!’ verzuchtte Robyn, en Zouga knikte.

‘We keren in stijl terug naar huis.’

‘Wanneer gaan we?’

‘Ik heb passage geboekt op een Amerikaanse koopvaardijklipper. We vertrekken over zes weken uit Bristol, naar Goede Hoop en Quelimane in Mozambique. Ik heb naar mijn regiment geschreven om twee jaar verlof te vragen. Jij zult hetzelfde moeten doen met het zendingsgenootschap.’

Daarna was het allemaal zo snel gegaan als een droom. De bestuursleden van het zendingsgenootschap, die misschien opgelucht waren omdat ze niet hoefden te betalen voor haar reis, en evenmin hoefden op te draaien voor de kosten om Robyn in het Afrikaanse binnenland te installeren, besloten in een vlaag van gulheid haar stipendium door te betalen in de tijd dat ze weg was. Ze deden ook een voorzichtige belofte dat ze na afloop alles nog eens in overweging zouden nemen.

Als Robyn bewees dat ze het aankon, zou er later een permanente post in Afrika voor haar zijn. Dat was meer dan ze ooit had verwacht te zullen krijgen, en ze had zich samen met Zouga vol vuur op de voorbereidingen van de reis gestort.

Ze hadden zoveel te doen dat die zes weken nauwelijks genoeg waren, en toen de omvangrijke uitrusting van de expeditie in het ruim van de grote, startige klipper uit Baltimore werd gehesen, was het of er nog maar een paar dagen verstreken waren.

De *Huren* was even snel als ze leek – de zoveelste verstandige keuze van Zouga Ballantyne –, en onder Mungo St. Johns bekwame navigatie gingen ze op weg, totdat het schip na een lange reis bijna aan de grond liep op de westkust van Afrika, driehonderd kilometer van zijn bestemming, Kaap de Goede Hoop.

‘Stuurman!’ riep Mungo St. John met zijn heldere schallende stem, terwijl de *Huron* zich dwars voor de wind langs wendde en de afstand tot het land snel groter maakte.

‘Kapitein!’ brulde Tippoo terug, aan de voet van de grote mast.

‘Onthoud de naam van de man op de uitkijkpost.’

Tippoo liet zijn kanonskogelhoofd op zijn dikke nek vallen als iemand die een kaakslag incasseert en keek omhoog naar de mast. Zijn ogen gingen bijna schuil achter de zware vleesplooien.

‘Over twintig minuten zouden we door hem aan de grond zijn gelopen.’ St. Johns stem klonk koud en dodelijk. ‘Voor de avond valt wil ik hem op het rooster hebben!’

Tippoo likte onwillekeurig langs zijn dikke lippen, en Robyn, die vlak bij hem stond, voelde haar maag in opstand komen. Er waren onderweg al drie afranselingen geweest en ze wist wat ze kon verwachten. Tippoo was half Arabisch, half Afrikaans, een honingkleurige reus met een kaalgeschoren hoofd dat overdekt was door een netwerk van kleine, lichte littekens, die hij had opgelopen bij talloze heftige confrontaties. Zijn kolossale gestalte was gehuld in een losse geborduurde tuniek, en de onderarmen die uit de wijde mouwen staken waren zo dik als vrouwendijen.

Robyn wendde zich vlug tot Zouga, die over het dek naar haar toe kwam.

‘We hebben eens goed naar het land gekeken, zusje. Onze eerste duidelijke positie sinds Ilha da Trindade. Als de wind zo blijft, zijn we over vijf dagen in de Tafelbaai.’

‘Zouga, kun je de kapitein niet bepraten?’ vroeg ze, en Zouga keek haar verrast aan.

‘Hij wil die arme stumper laten geselen.’

‘Dat is maar goed ook,’ gromde Zouga. ‘Door die man waren we bijna op de rotsen gelopen.’

‘Kun je hem niet tegenhouden?’

‘Ik pieker er niet over om me te bemoeien met zijn gezag over dit schip, en ik wil ook niet dat jij dat doet.’

‘Heb jij dan niets menselijks in je?’ vroeg ze kil. Er zaten vurige vlekjes van woede op haar wangen en haar ogen flitsten van ergernis. ‘En dat noemt zich christen!’

‘Als ik al enige menselijkheid betoon, dan doe ik het zo dat het niet opvalt, meisje.’ Zouga gaf het antwoord waarvan hij wist dat het haar het meest zou ergeren. ‘En ik loop er niet voortdurend mee te koop.’

Hun ruzies waren altijd even onverwacht als zomerse onweersbuien op het Afrikaanse veld, en even spectaculair.

Mungo St. John slenterde naar voren en liet zijn elleboog op de reling van het achterdek rusten, een lange havana van ruwe zwarte tabak tussen zijn witte tanden geklemd. Met die gevlekte gele ogen van hem bespote hij haar in stilte en dat maakte haar nog kwaaiër. Ze wendde zich van Zouga af en keerde zich naar de kapitein.

‘De man die u vorige week liet geselen is misschien voor de rest van zijn leven invalide!’ riep ze hem toe.

‘Dokter Ballantyne, hoe zou u het vinden als Tippoo u benedendeks opsloot in uw hut?’ vroeg Mungo St. John. ‘Totdat u uzelf weer in de hand hebt en uw fatsoen weet te houden.’

‘Dat kunt u niet doen,’ riep ze kwaad uit.

‘Ja hoor, dat kan ik wel, en nog veel meer.’

‘Hij heeft gelijk,’ verzekerde Zouga haar met zachte stem. ‘Op dit schip kan hij zo ongeveer doen wat hij wil.’ Hij legde zijn hand op haar bovenarm. ‘Kalm nou maar, zusje.’

Robyn merkte dat ze hijgde van razernij en hulpeloosheid.

‘Maar als u zo overgevoelig bent, dokter, hoeft u van mij niet bij de bestrafing aanwezig te zijn.’ Mungo St. John bleef schamper. ‘We moeten er immers rekening mee houden dat u een vrouw bent.’

‘Daar heb ik nog nooit van mijn leven een beroep op gedaan.’ Ze probeerde haar woede weer te bedwingen.

Met een stijve rug en strakke schouders liep ze naar de boeg. Ze probeerde een gereserveerde waardigheid te bewaren, maar het schip maakte vreemde bewegingen en die vervloekte rok fladderde om haar benen. Ze beseftte dat ze het woord had gedacht en dat ze later om vergeving zou vragen, maar niet nu, en plotseling sprak ze het hardop uit.

‘Verdomme, kapitein Mungo St. John! Loop naar de hel!’

Een dichte mistbank nam het statige schip in zijn klamme greep en toen Robyn een blik achterom wierp, kon ze de spookachtige gestalten van de kapitein en haar broer op het achterdek nog maar nauwelijks onderscheiden.

Toen kwamen ze even plotseling tevoorschijn op een open zee en onder een zonnige hemel. De wolken die hen al die weken hadden vergezeld dreven weg naar het zuiden, terwijl de wind aanwakkerde en snel naar het oosten draaide. Hij sloeg de toppen van de golven – prachtige pluimen van kolkend schuim.

Op hetzelfde moment zag Robyn het andere schip. Het was schrikbarend dichtbij, en ze deed haar mond al open om te schreeuwen, maar tien andere stemmen waren haar voor.

‘Schip in zicht!’

‘Schip aan bakboord!’

Het schip was dichtbij genoeg om de smalle hoge schoorsteen tussen de grote en de bezaanmast te kunnen onderscheiden. De romp was zwart geschilderd, met een rode streep onder de geschutpoorten – vijf kanonnen aan weerskanten. De zwarte romp had iets sinisters en de zeilen waren niet zo wit als die van de *Huron*, maar waren vuilgrijs geworden door de walmen uit de schoorsteen.

Mungo St. John nam het schip vlug op met zijn telescoop. De ketels waren uit; er kwam niets wat op hitte wees uit de schoorsteen. Het schip voer rustig onder zeil.

‘Tippoo!’ riep hij zacht, en het was alsof de forse stuurman zo snel als een geest naast hem opdook.

‘Heb je dat schip ooit eerder gezien?’

Tippoo bromde wat en wendde zijn hoofd af om over de reling aan lijszijde te spuwen.

‘Engels marineschip,’ zei hij. ‘Acht jaar geleden laatst gezien in Tafelbaai. De *Black Joke*.’

‘Het eskader van de Kaap?’

Tippoo bromde weer iets, en op dat moment loefde de kanonneerboot scherp op. Tegelijk verschenen haar kleuren in de mast. Het heldere wit en felle rood van de vlag schreeuwden een uitdaging, een uitdaging die de hele wereld had leren vrezen. Alleen de schepen van één natie op aarde hoefden niet te reageren zodra die uitdaging ten top gehesen werd. De *Huron* was immuun; ze hoefde alleen maar de Amerikaanse vlag te hijsen, en zelfs deze opdringerige vertegenwoordiger van de Engelse marine zou dan gedwongen zijn die te respecteren.

Maar Mungo St. John dacht snel na. Zes dagen voordat hij in mei 1860 uit de haven van Baltimore was vertrokken, was Abraham Lincoln kandidaat gesteld voor de presidentsverkiezingen van de Verenigde Staten. Als hij gekozen werd, wat zeer waarschijnlijk leek, zou hij in het begin van het nieuwe jaar geïnstalleerd worden, en dan zou het vast en zeker een van zijn eerste daden zijn om Groot-Britannië de privileges toe te kennen die waren afgesproken in het Verdrag van Brussel. Een van die privileges was het recht om op volle zee Amerikaanse sche-

pen te doorzoeken, een recht dat door vorige Amerikaanse presidenten telkens van de hand was geweest.

De wind voerde de knal van een kanon met zich mee, en een lange pluim kruitdamp spoot uit een van de boegstukken. Dit was een teken dat het andere schip onmiddellijke gehoorzaamheid eiste. Mungo St. John glimlachte. ‘De brutale schoft!’ Tegen Tippoo zei hij: ‘We zullen hem eens een lesje zeilen leren’, en tegen de roerganger naast hem, zachtjes: ‘Gooi het roer om.’ Toen de *Huron* snel voor de wind ging varen en haar achtersteven naar het dreigende zwarte schip begon te wenden, gebood hij: ‘Alle reven los, stuurman. Fokkenzeil en marszeil bijzetten, hijs de lijzeilen en de schijnzeilen, zet het bovenbramzeil bij, en de buitenkluiver ook. Alle donders, we zullen die smerige kolenvreter van een Brit eens laten zien hoe wij in Baltimore onze schepen bouwen!’

Zelfs in haar kwaadheid werd Robyn nog gefascineerd door de manier waarop de Amerikaan met zijn schip omging. Zijn matrozen zwermden uit over de ra’s naar de reeflijnen en de grote zeilen bolden op tot hun volle omvang, oogverblindend wit in de zon.

‘Wat geeft de log, stuurman?’ riep Mungo St. John, en toen Tippoo terugbrulde: ‘Ruim zestien knopen, kapitein!’, moest de kapitein lachen en liep hij naar de reling aan de achtersteven.

De kanonneerboot verloor terrein alsof ze stilstond, hoewel elke vierkante centimeter van haar grijze zeil was bijgezet. Ze bevond zich nu al op de grens van het bereik van haar kanonnen.

Opnieuw schoot er op de zwarte boeg een wolk van kruitdamp omhoog, en ditmaal leek het erop dat die meer als waarschuwing was bedoeld, want Mungo St. John zag de kanonskogel vallen. Hij trof de top van een zware golf twee kabellengtes achter hen, en sprong over de groene wateren, waarna hij dicht bij de statige romp van de *Huron* onder het wateroppervlak verdween.

‘Kapitein, u brengt de levens van uw bemanning en passagiers in gevaar.’

St. John draaide zich om naar de lange jonge vrouw naast hem. Hij trok een dichte wenkbrauw op en keek haar beleefd vragend aan.

‘Dat is een Britse oorlogsbodem, kapitein, en wij gedragen ons als misdadigers. Ze schieten nu met scherp. U hoeft alleen maar bij te draaien, of op z’n minst uw vlag te hijsen.’

‘Ik vind dat mijn zus gelijk heeft, kapitein St. John.’ Zouga kwam naast haar staan. ‘Ik snap ook niet waarom u zich zo gedraagt.’

‘Dit is de kust van Afrika, majoor Ballantyne. Niets is hier ooit wat het lijkt. Hier zou alleen een dwaas een onbekend bewapend vaartuig op het eerste gezicht vertrouwen. Nou, als u en de dokter me willen excuseren, mijn plicht roept.’

Hij liep met grote passen naar voren om neer te kijken op het grote dek; hij wilde de stemming van de bemanning peilen en zien of ze het schip nog onder

controle hadden. Hij maakte de sleutelring van zijn riem los en gooide hem naar Tippoo. 'De wapenkist, stuurman, een stel pistolen voor jou en de tweede stuur. Schiet op iedereen die het bijzetten van de zeilen wil tegenwerken.' Hij had de angst gezien die de matrozen had bevangen. De meesten hadden nog nooit meegemaakt dat een schip zo werd voortgedreven, en het was goed mogelijk dat iemand zou proberen zeil te minderen om te voorkomen dat het schip ten onder ging. De Britse kanonneerboot verdween al aan de kim en haar zeilen waren tussen de grijze baarden van de Atlantische golven nog maar nauwelijks te zien. Plotseling zag Mungo St. John iets veranderen, en hij griste de telescoop uit de ruimte onder de kaartentafel vandaan. Over een klein stuk van de woelige horizon strekte zich een dunne zwarte lijn uit vanaf de minuscule kegel van de zeilen van de Brit. De lijn leek wel getrokken met Oost-Indische inkt.

'Rook! De ketel is eindelijk ontploft,' gromde hij. Tippoo kwam naast hem staan, met de pistolen achter zijn riem gestoken.

'Naar z'n mallemoer. Die kan ons niet meer inhalen.' Tippoo knikte met zijn kaalgeschoren hoofd.

'Nee, niet met de wind mee in een flinke storm,' beaamde Mungo St. John. 'Maar ik zou haar wel eens tegen de wind in op de proef willen stellen. We gaan er hard tegenaan, stuurman, weer over bakboordsboeg. Ik wil zien of ik aan haar loefzijde kan komen en toch buiten het bereik van de kanonnen kan blijven.'

Deze manoeuvre was voor de kapitein van de kanonneerboot een volslagen verrassing en het duurde een paar minuten voor hij van koers veranderde om de kortere kant van de driehoek te volgen en te voorkomen dat de *Huron* hem de loef zou afsteken.

De *Huron* gleed op de grens van het bereik van de kanonnen van het andere schip er tegen de wind in langs. De ra's waren zo ver mogelijk gedraaid. De kanonneerboot probeerde een schot voor haar deinende, stampende boeg, maar hij zag de kogel nergens neerkomen. Toen draaide hij bij om haar tegen de wind in te volgen, en meteen werden de gebreken in het ontwerp en de bouw van zijn schip even duidelijk merkbaar als toen beide schepen voor de wind hadden gevaren.

De kapitein van de kanonneerboot bleef maar bijdraaien in een verwoede poging het grotere schip recht voor zijn boeg te houden, maar alle zeilen trilden en zwenkten voordat het hem lukte.

In zijn ergernis liet hij alle zeilen innemen, ontdeed de masten van alle zeildoek en vertrouwde alleen nog op de stuwkracht van zijn stoomketel. Hij voer nu recht tegen de wind in, veel en veel rechter dan de *Huron* kon zeilen. Maar toch nam de snelheid van de kanonneerboot af, omdat de schroef geen enkele hulp meer van de zeilen kreeg. Ook al waren de mast en tuigage ontdaan van alle zeilen, toch floot en hilde de storm er recht tegenin. De wind had het effect

van een groot zeeanker, dat de boot nog meer vertraagde en de afstand tussen haar en de *Huron* nog groter maakte.

‘Wat een waardeloos ding.’ Mungo St. John sloeg het allemaal aandachtig gade; hij beoordeelde de prestaties op elke streek van de wind. ‘We spelen een spelletje met hem. Zolang er ook maar een zuchtje wind staat, kunnen we hem het nakijken geven.’ Achter hen had de kapitein van de kanonneerboot een einde gemaakt aan zijn poging om de klipper met louter stoomkracht in te halen en hij had weer aardig wat snelheid gekregen door al zijn zeilen bij te zetten. Het schip zwoegde koppig voort in het brede kielzog van de *Huron*, totdat die opeens, zonder enige waarschuwing, in een diepe windstille terecht kwam.

De grenslijn van de storm liep duidelijk zichtbaar over het oppervlak van de zee. Aan de ene kant was het water verduisterd en doorploegd door de klauwen van de wind; aan de andere kant glommen de ronde golven in de kalme zee als fluweel.

Toen de *Huron* die demarcatielijn was overgestoken, viel het gebrul van de wind die week na week tegen hun oren had gebeukt onmiddellijk weg en trad er een onheilspellende, onnatuurlijke stilte in.

Ver achter hen ploeterde de zwart geschilderde kanonneerboot enthousiast voorwaarts en maakte de afstand tussen de twee schepen snel kleiner. De zwarte zuil van kolenrook steeg nu recht omhoog in de roerloze lucht en gaf de boot tegelijk iets triomfantelijks en iets dreigends.

Mungo St. John rende naar de voorste reling van het achterdek en keek uit over zijn boeg. Hij kon zien dat de wind twee of drie mijl verderop tegen de zee beukte en het water de kleur van indigo gaf, maar daartussenin lag het olieachtige deinende oppervlak van de kalme zee.

Hij draaide zich weer om en de kanonneerboot was nu nog dichterbij gekomen. De rook joeg in hoge zuilen naar het heldere blauw van de hemel, en de boot leek inmiddels zo zeker van zichzelf dat de geschutpoorten openzwaaiden en de korte dikke lopen van 32-ponds kanonnen uit de zwarte zijden van de romp staken. Het kolkende kielwater van de schroef spoot onder haar wulf vandaan en sprankelde wit in het zonlicht.

Doordat de *Huron* geen wind meer in de zeilen had, kon de roerganger geen koers meer houden, en de klipper stak zijn boeg recht in de golven en kwam met de brede kant naar de naderende oorlogsbodem te liggen.

Ze konden nu de afzonderlijke gestalten van de drie officieren op de brug van de kanonneerboot onderscheiden. Opnieuw loste het boegstuk een schot, en de kanonskogel deed een hoge zuil van water opspatten, zo hoog en zo dicht onder de boeg van de *Huron* dat het water op het dek stortte en door de spuigaten weer wegstroomde.

Mungo wierp nog een laatste wanhopige blik op de horizon, want hij hoopte nog altijd dat de wind weer zou opsteken, maar toen capituleerde hij.